

Az emberi jogok helyzete Szlovéniában és Magyarországon a járvány első hulláma alatt

A REPUBLIKON INTÉZET ELEMZÉSE

REZÜMÉ

A Republikon Intézet szeptemberi kutatásában¹ azt vizsgálta, hogy hogyan ítélik meg a járvány első hullámának kezelését Szlovéniában és Magyarországon, hogy hogyan gondolkodik a két ország lakossága szabadságjogaik alakulásáról a koronavírus-járvány alatt, és hogy hogyan látják az Európai Unió szerepét a pandémia elleni küzdelemben.

A helyzet szeptember óta sokat romlott: mindkét országban terjed a járvány és komoly korlátozásokat vezettek be. Ennek ellenére úgy gondoljuk, hogy az elemzésben leírt következtetések most, november végén, december elején is sok fontos és értékes információval szolgálnak mind a hazai, mind a szlovéniai folyamatok megértéséhez.

A kutatás legfontosabb megállapításai

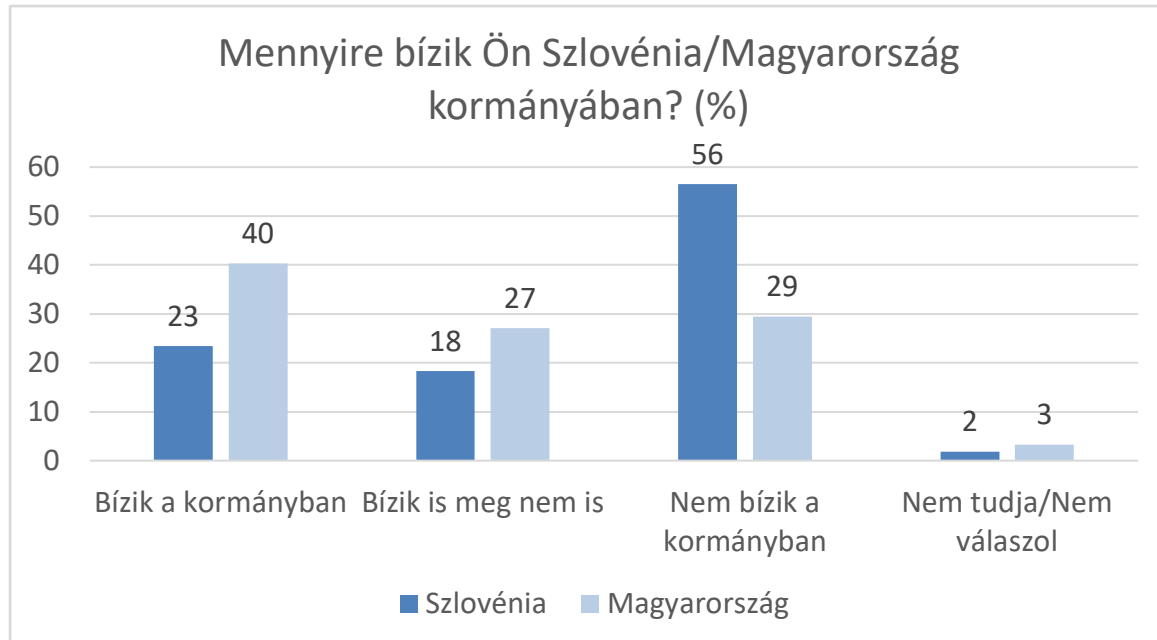
- Szlovénia és Magyarország lakossága egyaránt kritikusan áll országuk politikai helyzetéhez, és kormányuk járvány elleni stratégiájához: a magyar válaszadók körében egyértelműen kisebbségben vannak azok, akik elégedettek a kormány elmúlt hónapokban e téren végzett munkájával.
- A koronavírus elleni védekezésben a szlovénok legnagyobb arányban az egyéni felelősségvállalást, a magyarok pedig az orvosok szerepét tartják fontosnak. Az intézkedéseket tekintve a szlovén válaszadók közül legtöbben a rendezvényeken résztvevők számának korlátozását, míg a magyarok a maszkviselést jelölték meg a járvánnyal szembeni lényeges lépésként.
- A Szlovéniában élők jellemzően úgy látják, hogy a vírushelyzet alatt rosszabb lett az emberi jogok helyzete, a magyar válaszadók kevésbé pesszimisták ezen a téren.
- A vírushelyzetben a magyar válaszadók megengedőbbek az EU-n belüli határok lezárásával kapcsolatban, a szlovénok fele viszont ragaszkodik az EU-n belüli szabad mozgáshoz.
- Mindkét ország lakossága fontosnak tartja az európai uniós szintű védekezést is, emellett azt is támogatják, hogy az EU fellépjen a hatalmával visszaélő nemzeti kormányokkal szemben.

¹ A szlovéniai kutatás 1043 fő online megkérdezésével készült 2020. szeptember 17-21. között. A kutatás nem, kor és régiók szerint reprezentatív az ország felnőtt lakosságára.

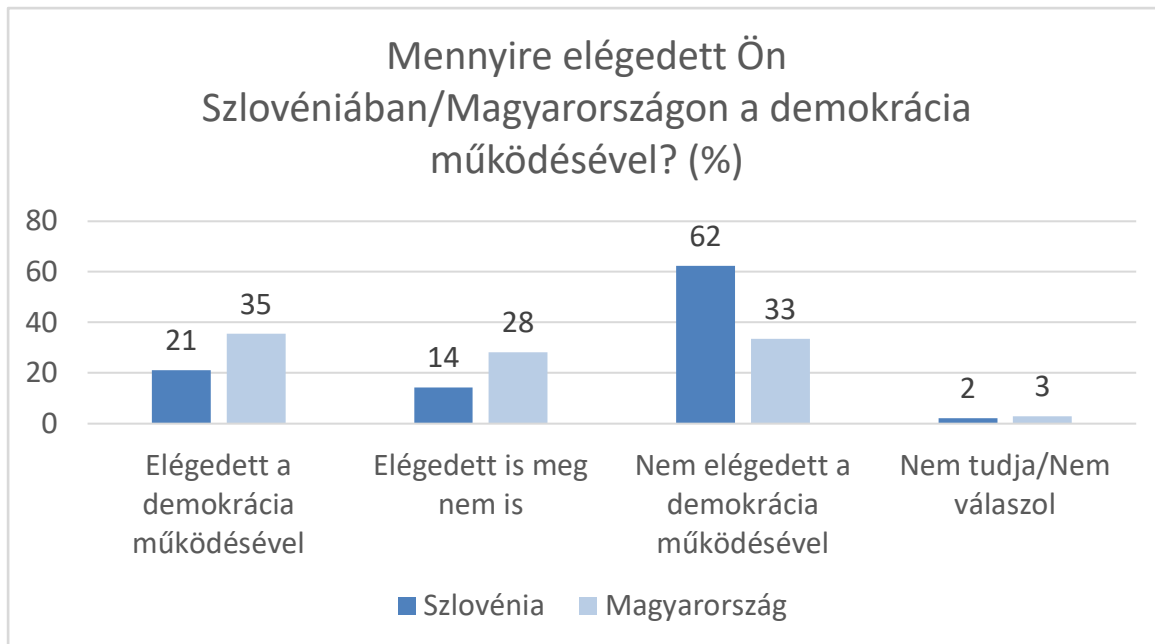
A magyarországi kutatás 1000 fő telefonos megkérdezésével készült 2020. szeptember 19-25. között. A kutatás kor, nem, iskolai végzettség és településtípus szerint reprezentatív az ország felnőtt lakosságára.

VÉLEMÉNYEK A JÁRVÁNY ELSŐ HULLÁMÁNAK KEZELÉSÉRŐL

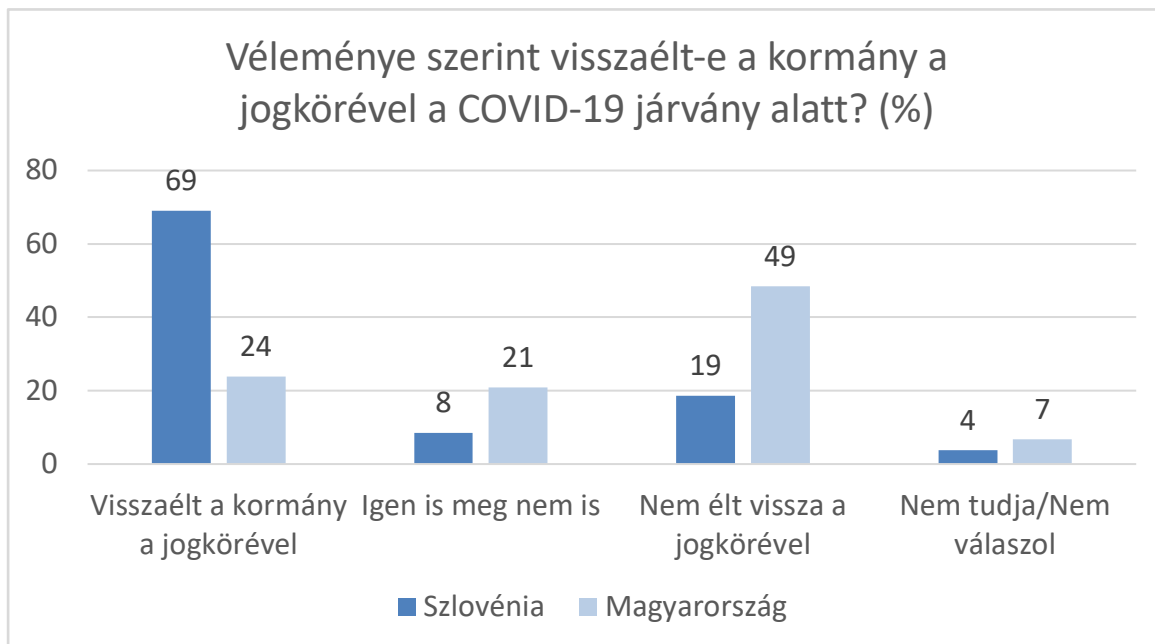
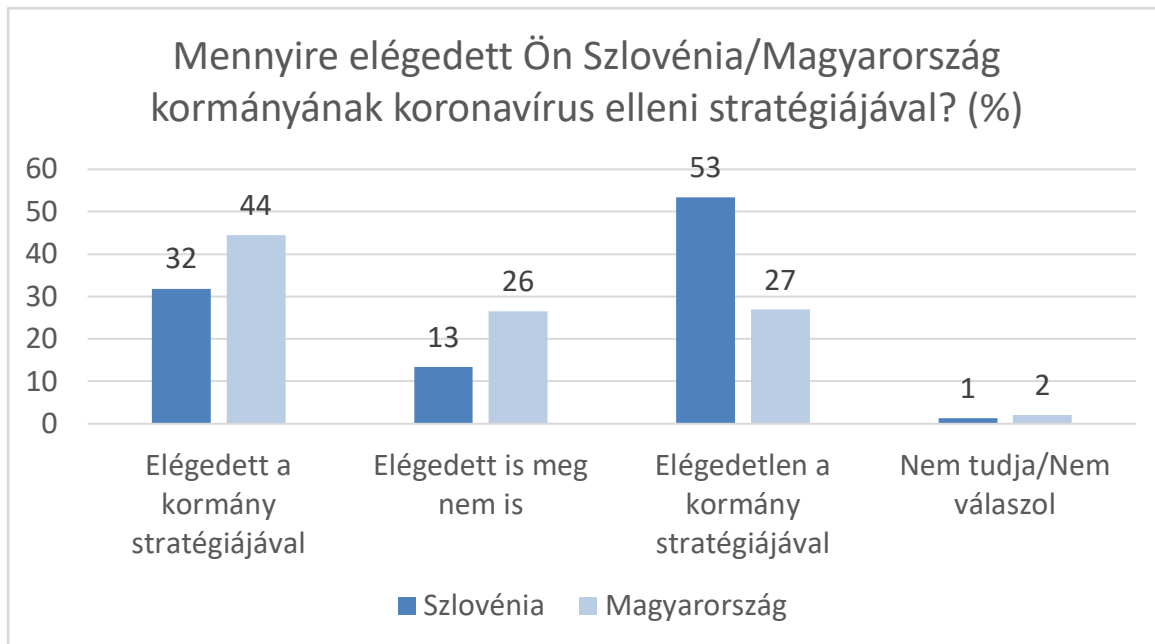
Kutatásunkban feltérképeztük a két ország lakosságának véleményét a jelenlegi politikai helyzetről. A kormányba vetett bizalom mértéke mindkét országban a lakosság kritikus hozzáállását mutatja: Magyarországon a válaszadók kevesebb mint fele, Szlovéniában a válaszadók kevesebb mint negyede bízik a kormányban.

A demokrácia működésével a szlovénok csaknem kétharmada elégedetlen, ez az arány a magyarok körében egyharmad. A magyar válaszadók megosztottabbak ebben a kérdésben, közel ugyanannyian elégedettek, mint elégedetlenek és szinte ugyanannyian nem tudnak határozott álláspontot kialakítani ebben a kérdésben. A szlovénok mindössze egyötöde, a magyarok valamivel több mint harmada nyilatkozott úgy, hogy elégedett a demokrácia működésével országában.

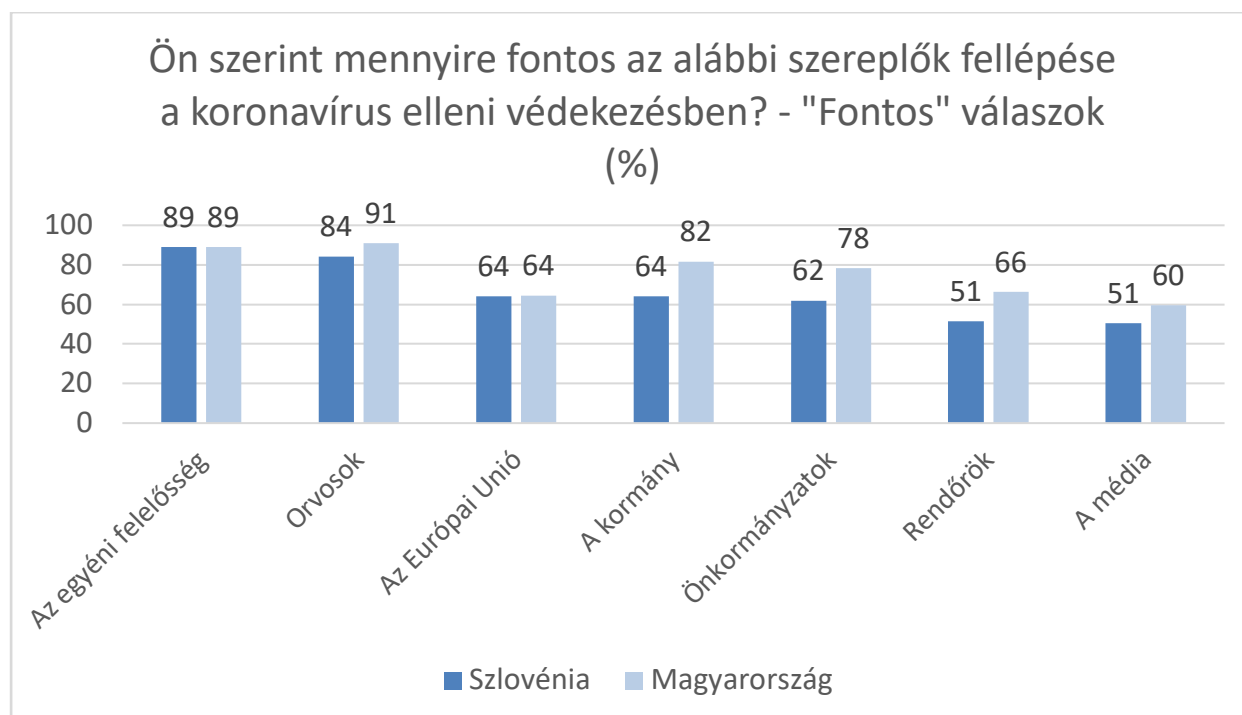
Az általános politikai helyzet megítélése után arról kérdeztük a válaszadókat, hogy hogyan értékelik a kormány járványkezelési munkáját. Az eredmények alapján általánosságban elmondható, hogy a szlovén és a magyar válaszadók egyaránt kritikusán viszonyulnak a kormányzati járványkezeléshez. A magyar válaszadók körében 44 százalék nyilatkozott úgy, hogy meg van elégedve a kormány koronavírus elleni stratégiájával, tehát, kisebbségben vannak azok, akik elégedettek a kormány elmúlt hónapokban e téren végzett munkájával. Mindeközben ez az arány Szlovéniában 32 százalék, tehát a szlovén társadalom ilyen szempontból még a magyarországinál is kritikusabb a kormánnyal szemben. A megkérdezettek arról is nyilatkoztak, hogy szerintük az adott ország kormánya visszaélt-e jogkörével az elmúlt időszakban. Mindkét országban kisebbségben vannak azok, akik szerint a kormány megfelelően működött, Szlovéniában a megkérdezettek több mint kétharmada tapasztalt valamilyen fajta anomáliát a kormány hatalomgyakorlásában.

A koronavírus-járvány olyan új helyzet elé állította a társadalmat, amelyre nem lehetett felkészülni, és amelynek kezelése folyamatosan kérdéseket vetett fel. Az egyik ilyen fontos elem, hogy mely csoportoknak, szakmáknak van igazán szerepük a járványhelyzet kezelésében, Magyarországon például sok vitát váltott ki, hogy a tájékoztatásban mekkora szerepet kapnak járványügyi szakértők, illetve katonák, rendőrök.

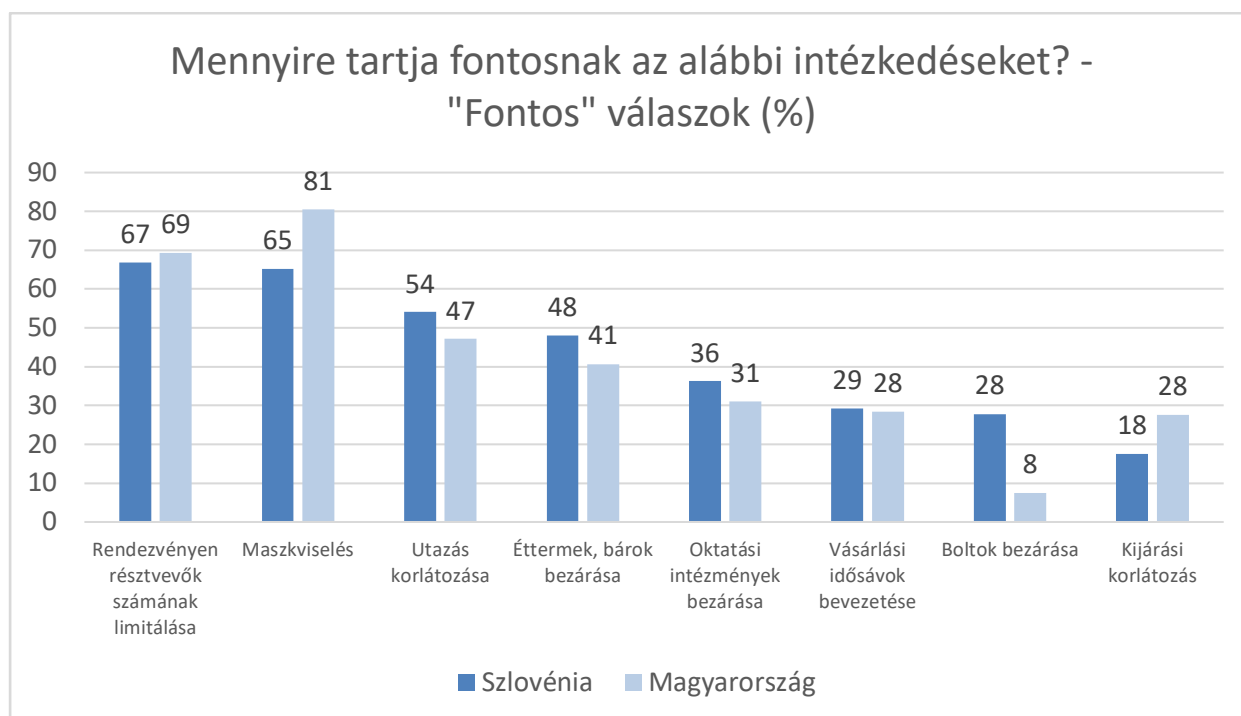
Kutatásunk következő részében különböző releváns csoportokat soroltunk fel, a válaszadók pedig jelezték, hogy mennyire tartják fontosnak egy-egy csoport szerepét a védekezésben. Az eredmények azt mutatják, hogy mindkét országban kiemelt szerepet tulajdonítanak az emberek az egyéni felelősségnek, továbbá az orvosoknak. A magyarok körében a kormány és az önkormányzatok eredménye emelkedik még ki, akik annak ellenére értek el közel megegyező eredményt, hogy a kormány a járvány kezdeti szakaszától fogva próbálta saját magát

egyedüli cselekvő aktorként feltüntetni. Legkevésbé fontosnak mindkét országban a média hatását látják a megkérdezettek, de ezt a szereplőt is legalább a megkérdezettek fele említette mind Szlovéniában, mind Magyarországon.

Kutatásunkban azt is megvizsgáltuk, hogy a védekezés érdekében hozott új intézkedések közül melyeket tartja fontosnak a két ország lakossága. A rendezvényeken résztvevők számának korlátozását mindkét országban a lakosság több mint kétharmada fontosnak tartotta, Szlovéniában ezt jelölték meg a legtöbben (67 százalék). Magyarországon – nem meglepő módon – a hétköznapiakba teljesen beépült, és a közbeszédben is kitüntetett helyet képviselő maszkviselés vezet a listát, ezt a megkérdezettek 81 százaléka tartja fontosnak. Az utazások korlátozását a szlovén és a magyar válaszadók körülbelül fele látja kritikusnak.

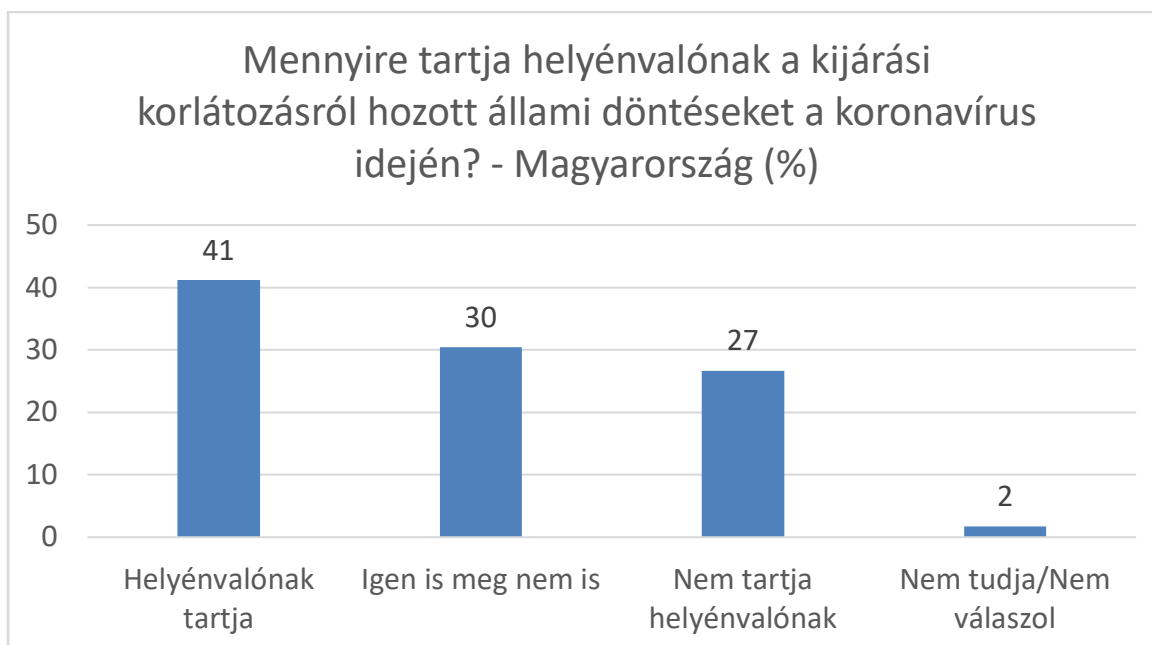
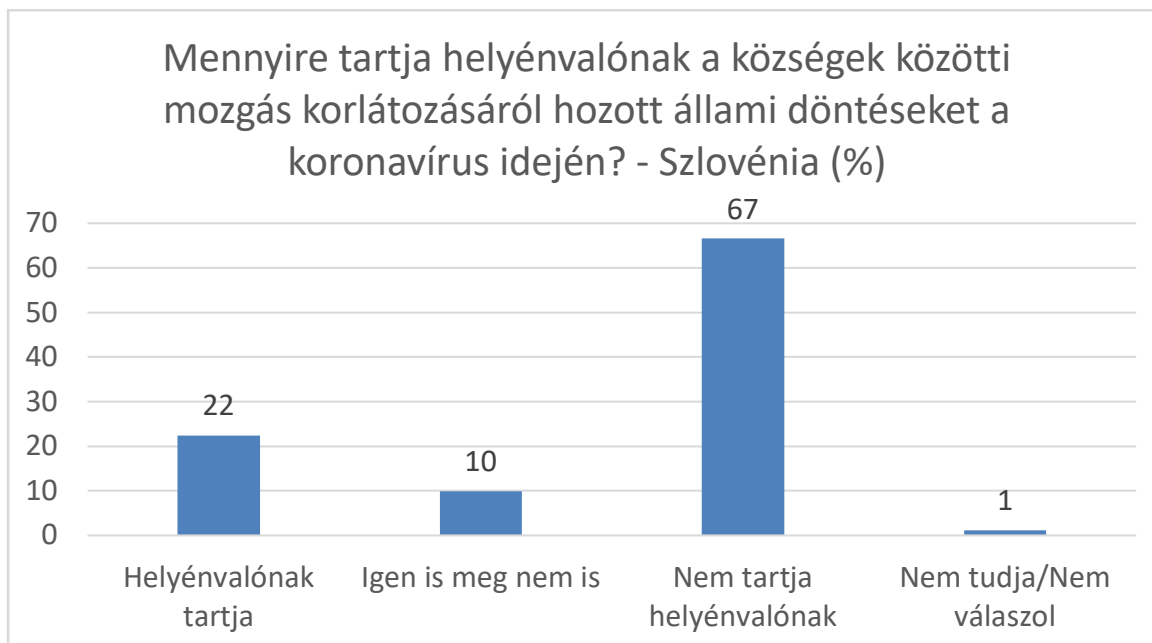
Az eredmények azt is jól jelzik, hogy milyen intézkedések vannak jelenleg is érvényben Magyarországon: a karantén időszakban tapasztalt nehézségek okozhatják az oktatási intézmények bezárásának alacsony támogatottságát, de látható, hogy az üzletek működésének ismételt korlátozását sem szorgalmazzák a válaszadók, jelenleg nincsenek is érvényben ilyen típusú szabályok. Az egyik legfőbb érv ezekkel az intézkedésekkel szemben, hogy súlyos gazdasági következményekkel járnak.

VÉLEMÉNYEK AZ EMBERI JOGOK HELYZETÉRŐL

Kutatásunk következő részében a két ország lakosságának véleményét mértük fel az emberi jogok járvány alatti helyzetét illetően. Ennek a témának az ad különös jelentőséget, hogy a társadalmak most egy korábban soha nem látott helyzettel szembesülnek, a járvány rengeteg személyes áldozatot követel, a vírus elleni védekezés érdekében pedig nagyon sok korlátozással kell együtt élnünk. Az élet keretei alapjaiban változtak meg az elmúlt hónapokban.

Először a szabad mozgást korlátozó intézkedésekről kértük, hogy fejtsek ki véleményüket a megkérdezettek. Szlovéniában a községek közti mozgás korlátozásáról kérdeztük a válaszadókat, akiknek több mint kétharmada elutasító ezzel kapcsolatban. A magyarok a kijárási korlátozások kapcsán kevésbé mutatkoznak kritikusnak, de látható, hogy ez egy megosztó kérdés: 41 százalék tartja helyénvalónak az ilyen típusú intézkedéseket járvány idején, a válaszadók egynegyede nem tartja helyénvalónak és közel harmada képvisel köztes állásponot.

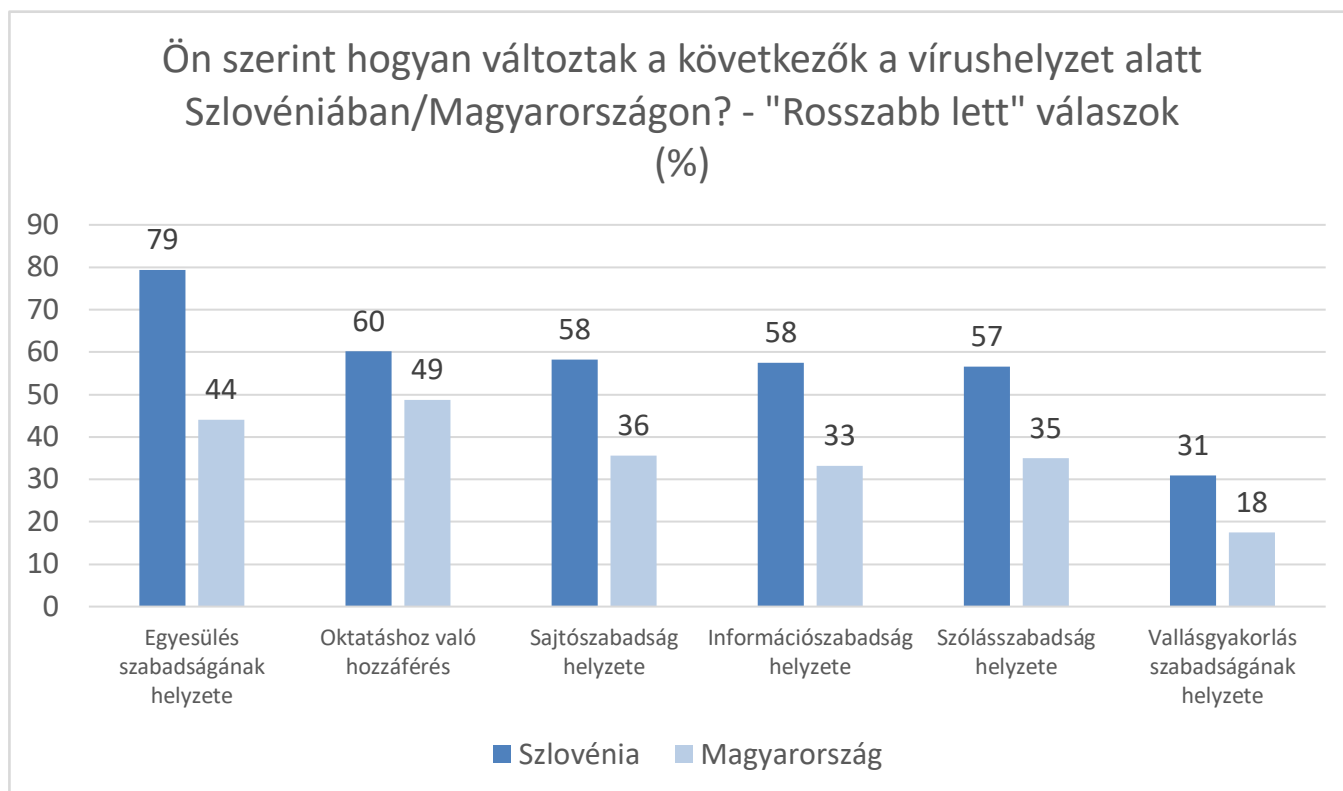

A kutatásunk további részében felsoroltunk különböző szabadságjogokat, a válaszadók pedig megjelölhették, hogy azok szerintük hogyan változtak a koronavírus járvány időszakában.

Az eredményekből az látszik, hogy a szlovénok általában véve kritikusabbak a szabadságjogok helyzetével kapcsolatban – az ottani válaszadók minden felsorolt tényező esetén nagyobb mértékű korlátozást érzekeltek, mint a magyarországi megkérdezettek. Szlovéniában a népesség elégedetlenségét mutatja, hogy egy kivétellel minden jog esetén a válaszadók több mint fele úgy gondolja, hogy negatív irányú folyamatok következtek be. Szlovéniában az egyesülés szabadságának helyzetét (79 százalék), míg Magyarországon az oktatáshoz való hozzáférést látják úgy a legtöbben, hogy rosszabb lett a vírushelyzet alatt (49 százalék). A digitális munkarenddel kapcsolatos aggályok jelentős szerepet kaptak a magyar közbeszédben, hiszen az online térbe

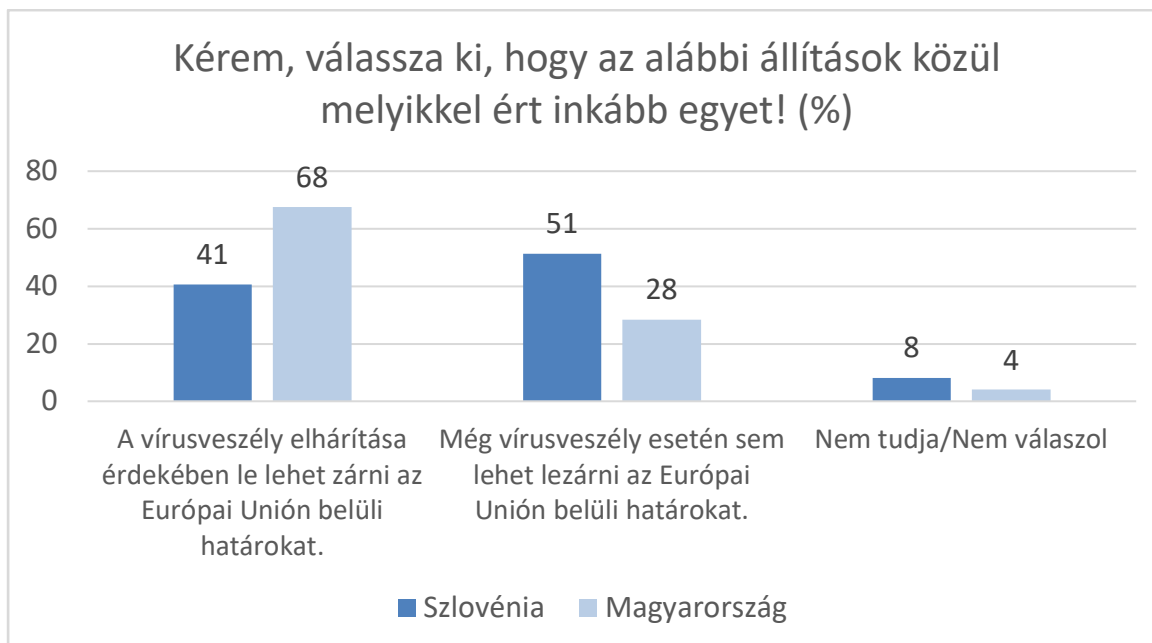
került oktatás rengeteg nehézséget okozott a családoknak, a szükséges eszközökkel nem rendelkező diákok komoly hátrányba kerültek.

A legkisebb arányban mindkét országban a vallásgyakorlás szabadságáról gondolják, hogy rosszabb helyzetbe került.

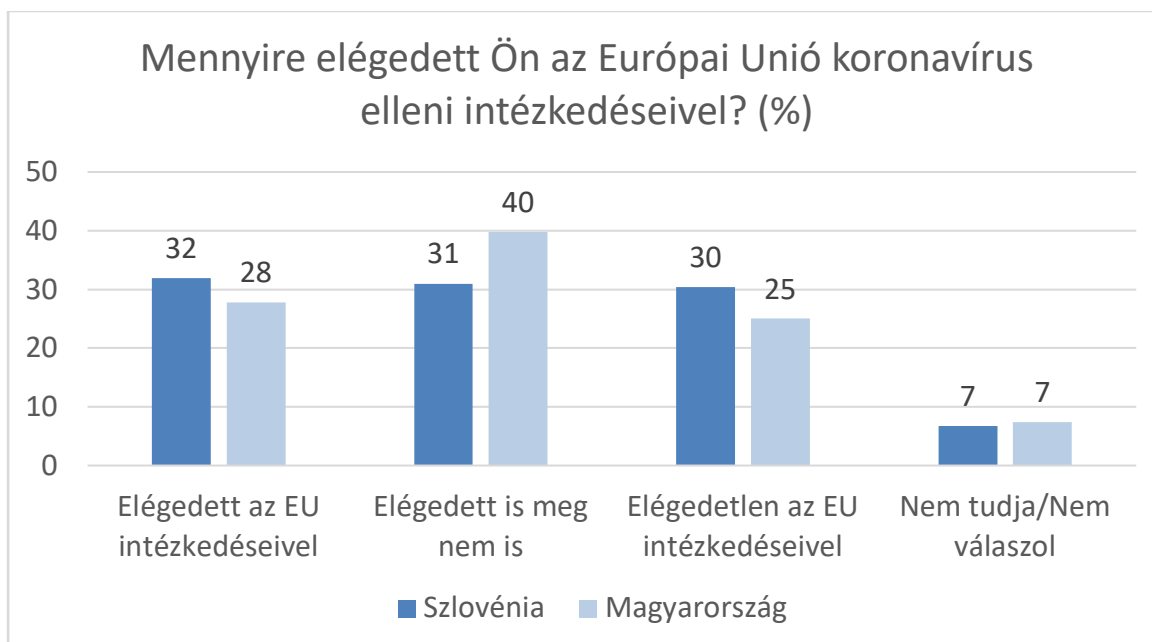

VÉLEMÉNYEK AZ EURÓPAI UNIÓ SZEREPÉRRŐL

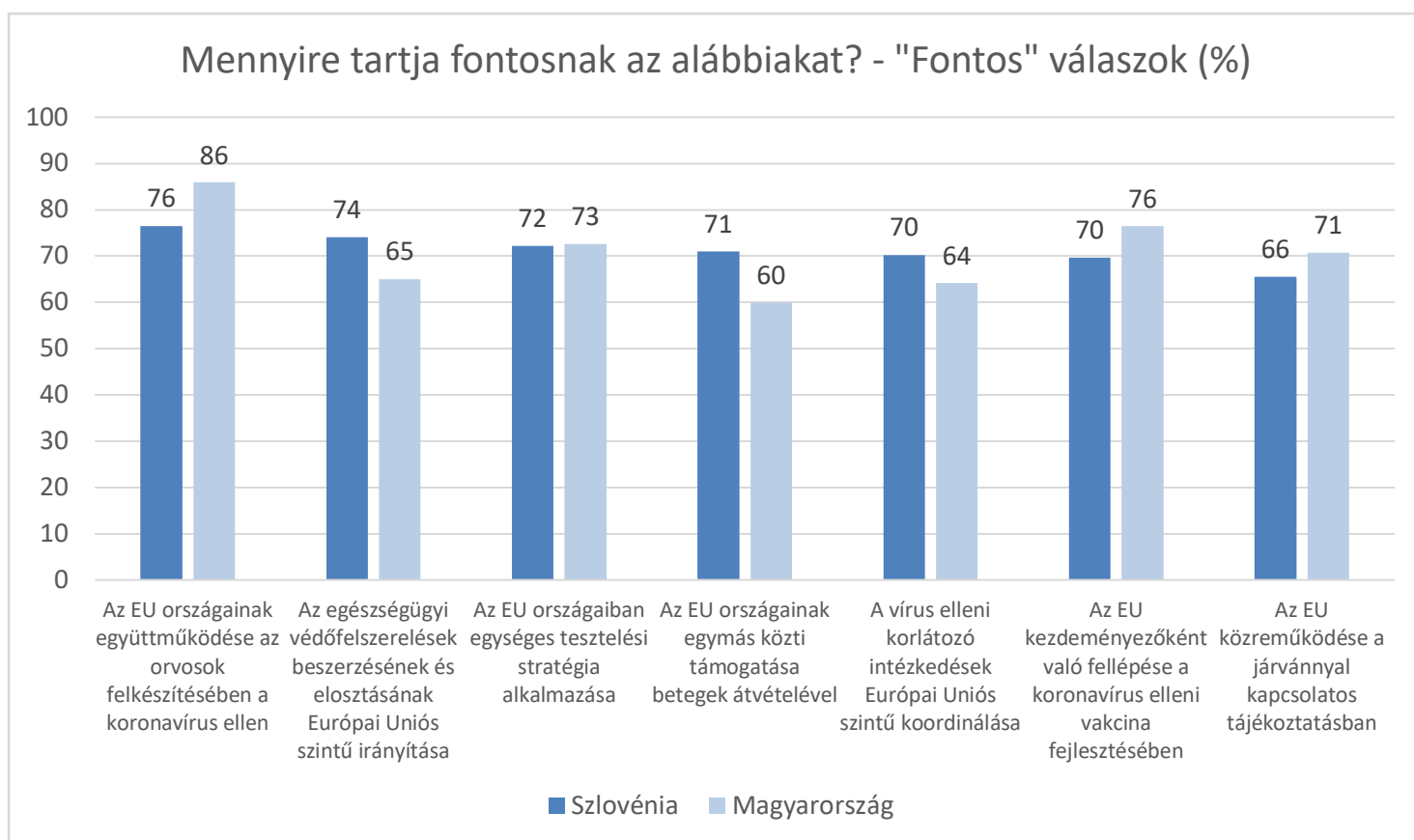
Ahogy nemzeti szinten, úgy uniós szinten is megvizsgáltuk, hogy az emberek hogyan gondolkodnak jelen helyzetben a szabad mozgást érintő korlátozásokról. Éppen ezért arról is kérdeztük a két ország lakosságát, egyetértenek-e az Európai Unión belüli határok lezárásával a vírus elleni védekezés sikeressége érdekében. A szlovénok és a magyarok véleménye eltér a tekintetben, ugyanis a magyarok körülbelül kétharmada elfogadja a határok lezárását, míg a szlovénoknál a többség éppen az ellenkező álláspontra helyezkedik, azaz a megkérdezettek körülbelül fele úgy gondolja, hogy járványhelyzet esetén sem lehet lezárni az Európai Unión belüli határokat.

A két ország lakosságának vírushelyzetről alkotott véleményének megismeréséhez a kormányok stratégiája mellett azt is megvizsgáltuk, hogy az Európai Unió intézkedéseiről mit gondolnak a megkérdezettek. A válaszok azt mutatják, hogy a szlovén társadalom nagyon megosztott ebben kérdésben, körülbelül egyharmad elégedett az EU intézkedéseivel, egyharmad elégedett is meg nem is, egyharmad pedig elégedetlen. A magyarországi eredmények alapján látszik, hogy a magyarok jóval elégedettebbek a kormánnyal, mint az EU-val, Szlovéniában viszont nincs jelentős különbség az elégedettségben.

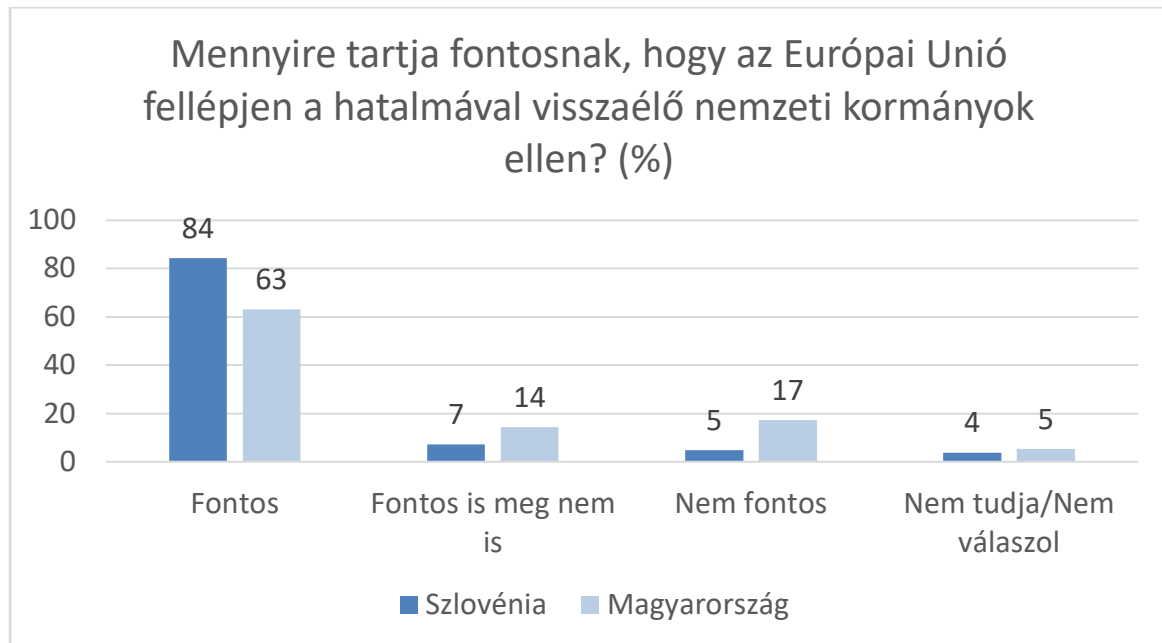
Annak érdekében, hogy feltárjuk, melyek azok a területek, ahol fontosnak tartják az EU szerepét a két ország lakosai, konkrét intézkedésekről kértük, hogy jelöljék meg, mennyire tartják lényegesnek azokat. Minden megadott válaszlehetőség esetén, mindkét országban legalább a kérdezettek 60 százaléka fontosnak tartotta adott intézkedést, tehát elmondható, hogy mind Szlovéniában mind Magyarországon döntőnek tartják az emberek a vírussal szembeni európai szintű fellépést is. Szlovéniában és Magyarországon is az orvosok felkészítésében való együttműködést jelölték lényegesnek legnagyobb arányban, ami összecseng azzal, hogy a járvány elleni védekezésben mindkét ország lakossága kiemelt szerepet tulajdonít az orvosoknak. A szlovén válaszadók közül legkevesebben az EU tájékoztatásban való szerepét ítélték hangsúlyosnak, a magyarok pedig a tagországok közti betegátvételt.

Az Európai Unió szerepéről alkotott vélemények feltérképezésében végül arról is megkérdeztük a szlovén és a magyar lakosságot, hogy hogyan gondolkodnak az EU beavatkozásáról a hatalmukkal visszaélő kormányok esetében.

Az eredmények alapján a szlovén népesség elsöprő arányban (84 százalék) támogatja az Európai Unió fellépését. Ugyan a magyar válaszadók körében is többségben van a fenti álláspont, mégis a Szlovéniában tapasztaltnál jóval alacsonyabb arányban (63 százalék). Ezen adatok értelmezésekor fontos emlékezni arra, hogy a magyar kormány évek óta háborús retorikát alkalmaz az Európai Unióval kapcsolatban, és éppen a jogállamiság kérdése és az EU ezzel kapcsolatos ellenőrző szerepéről folytatott viták az elmúlt időszakban a politika középpontjába kerültek. Ennek ellenére azt láthatjuk azt, hogy a magyar társadalom csaknem kétharmada

támogatja az Európai Unió ezirányú fellépését, miközben ezt a válaszadók kevesebb, mint egyötöde utasítja csak el határozottan.

A kutatás az Európai Liberális Fórum (ELF) támogatásával készült.